

Als je op school je eigen geloof verkent vanuit een ander standpunt

De katholieke scholen in Vlaanderen tellen onder hun leerlingen gelovigen van allerlei levensbeschouwelijke overtuigingen die bewust kozen voor een schoolse opleiding in de christelijke traditie. Op die manier leren ze de waarden van het christendom kennen, zonder de eigen identiteit en levensbeschouwelijke overtuiging uit het oog te verliezen. **KERK & leven** polste een protestant, twee moslims en een sikh naar wat hun aanspraak in het katholieke onderwijs.

EVELINE VANDAMME • PROTESTANT

'Ik kende de Bijbel beter, maar dat maakte me niet wijzer dan de anderen'

Afkomstig uit de westhoek ging Eveline Vandamme naar school bij Immaculata in Ieper en het Margareta Maria Instituut in Kortemark. © Jozefien Van Huffel

Twee jaar ver in het secundair onderwijs stapte Eveline Vandamme (31) over van een atheneum, waar ze net als op de basisschool protestantse godsdienst volgde, naar het katholieke Immaculata in Ieper. „Ik herinner me dat ik bang was dat ik in de godsdienstles een kruisteken zou moeten maken”, lacht ze. „Niet dat ik daar inhoudelijk een probleem mee had, maar ik had het nooit geleerd en ik vreesde het niet te kunnen. In al die jaren kwam er echter nooit een kruisteken aan te pas, toch niet in de les. Wel organiseerde de school met Kerstmis en Pasen en voor de zomervakantie een eucharistieviering, die ik gewoon bijwoonde. De kerk betreden voelde voor mij als praktiserende protestant vertrouwd aan, op de kunstwerken en het wijzwatervat na. Ik bad ook het Onzevader mee, maar dan zoals ik dat in mijn eigen kerk gewoon was. Mijn ouders maakten er voorts geen punt van. Ze wilden vooral dat ik gelukkig was op school.”

Eveline Vandamme veranderde later nog eens van school, maar dan binnen het katholieke net, naar het Margareta Maria Instituut in Kortemark. Ze denkt dat ze aan beide episodes vooral een open blik overhield. „De protestantse godsdienst die ik voordien kreeg, focuste sterk op de Bijbel. Die kende ik dan wel beter dan van huize uit katholieke leerlingen, maar dat maakte me niet meteen wijzer dan zij”, zegt ze. „De katholieke godsdienstles ging veeleer over diverse overtuigingen en over onze eigen levensweg. Dat gaf me een kans om

mijn eigen geloof te verkennen vanuit een ander uitgangspunt. We hadden het bijvoorbeeld over ethische vragen over abortus en ik ontdekte dat er ook binnen het protestantisme radicale tegenstanders en mensen met een gematigde houding bestaan. Het doet me tot op vandaag bewust nadenken over mijn eigen positie.”

Nu woont Eveline Vandamme in Passendale en werkt ze in de buitenschoolse opvang van een, jawel, katholieke school in Beselare. Het langst is ze echter thuis in de Protestantse Kerk Ieper. „Je kunt er kwijt waar je mee zit, zonder te worden veroordeeld”, zegt ze. „Ik woon elke zondag de dienst bij, maar voorts vergezelt God me vooral op de achtergrond. Soms helpt het geloof me bij beslissingen, soms is het ver weg. Dat is goed zo. Een vriendin van vroeger, nu de partner van mijn broer, vergezelde ons een tijd naar de diensten en dacht dat ze wel gelovig kon worden, maar vond haar draai niet. Je kunt nu eenmaal slechts geloven op je eigen manier, niet op de manier die een ander zou willen.”

Jozefien VAN HUFFEL

EDA ÖZTÜRK • MOSLIMA

'Meestal zong ik mee in de kerk. Dat is voor moslims geen zonde'

Eda Öztürk kent de speelplaats van het Sint-Bavohumaniora als haar broekzak. Aan haar klasgenoten vertelde ze graag over de islam. © Bertrand Goethals

Rechtenstudent Eda Öztürk (25) ging veertien jaar lang naar school in de Gentse Sint-Bavoscholen. Voor haar ouders was dat niet zozeer een keuze voor het katholieke onderwijsnet, maar voor een uniformschool met een reputatie van discipline en hoge slaagpercentages. De lessen katholieke godsdienst die ze toen kreeg, vulde ze thuis aan met islamonderricht.

„Op school ging de cursus godsdienst vanzelfsprekend voornamelijk over het christendom. Er waren welgeteld twee hoofdstukken voorzien over de islam, eentje over het jodendom en eentje over het boeddhisme”, herinnert Öztürk zich. „Bijgevolg kwam er wekelijks een islamleraar thuis over de vloer. Dat lijkt misschien vreemd, maar ik vond dat net leuk. Bovendien vond ik het jammer dat mijn klasgenoten tijdens de les zo weinig in contact kwamen met andere godsdiensten. Daarentegen gaf me dat de kans om geregeld te vertellen over de islamitische traditie, over onze gebeden en rituelen. Kennis over andere levensbeschouwingen vergroot het begrip erover, maar dan moet er voldoende aandacht aan worden besteed.”

De meeste scholieren in katholieke scholen gaan geregeld naar de kerk. Dat was bij Eda Öztürk niet anders. Zij ging graag mee naar de eucharistievieringen die het Sint-Bavohumaniora organiseerde, uit nieuwsgierigheid en omdat ze de vieringen interessant vond. „Ik luisterde graag naar wat er werd verteld in de kerk. Meestal zong ik zelfs mee.

„Dat vond ik leuk en het is helemaal geen zonde voor moslims. Het toont aan dat ik begrip en respect heb voor het christendom en mijn klasgenoten vonden dat ook fijn, al wisten ze goed dat ik een ander geloof belijd.”

Als enige moslima in een overwegend blanke school was het echter niet altijd eenvoudig voor Eda Öztürk om haar geloof en haar identiteit te bewaren. „Soms wilde ik wel eens een 'moslimvriendje' aan mijn zijde in de klas, al was het maar om een klankbord te hebben”, zegt ze. „Net als het christendom is de islam een complexe religie met veel verhalen, personages en rituelen. Als me iets werd gevraagd over de islam, had ik niet altijd het juiste antwoord klaar. Dat die belangstelling voor mijn geloof er was, kon ik echter wel waarderen. Ik vond het echter jammer dat de meeste van mijn klasgenoten geen belangstelling hadden voor het christendom of voor de lessen godsdienst. Of je nu gelovig bent of niet, godsdienst gaat over je cultuur en je identiteit.”

Bertrand GOETHALS

ILLIAS MARRAHA • MOSLIM

'Je kunt pas met elkaar in discussie gaan wanneer je elkaars standpunt begrijpt'

Illias Marraha: „Kinderen moeten de tijd en de ruimte krijgen om aan hun levensbeschouwelijke identiteit te werken.” © Illias Marraha

De basisschool Don Bosco in Hoboken en het Heilig Pius X-instituut in Wilrijk ontvingen de nu 35-jarige Illias Marraha als leerling. Beide zijn katholieke scholen, zoals hun namen het verraden. „Een bewuste keuze van mijn ouders”, herinnert Marraha zich. „Omdat islamonderricht geen optie was, vonden ze het belangrijk dat ik toch godsdienstlessen kreeg. Bovendien stond er staat het katholieke onderwijs voor een zekere kwaliteitsgarantie.”

Illias Marraha volgde de lessen katholieke godsdienst met bijzondere belangstelling. „In de lagere school kregen we de basis van het katholieke geloof mee”, zegt hij. „De verhalen en de personages uit de Bijbel die ik toen leerde kennen, leerden me dat de islamitische waarden die ik thuis meekreeg overlappen met de christelijke waarden. Dan heb ik het over respect, naastenliefde, eerlijkheid en rechtvaardigheid. Allemaal waarden waarvan ik dacht dat ze inherent waren aan de islam, maar die ik plotseling terugvond in mijn katholieke school. Bovendien begreep ik dankzij zulke verhalen de betekenis van de kerstboom en de advent beter. Zulke tradities zag ik om me heen, maar ik kon ze pas een plaats geven dankzij de lessen godsdienst.”

En hij vervolgt: „De kennismaking met Jezus in de Bijbel was voor mij een verbindende factor met de islam. Het deed me inzien dat Jezus goed is. Pas in het middelbare onderwijs werden we daadwerkelijk uitgedaagd om na te denken over de rol van religie in onze persoonlijke levens en in de samenleving. Die momenten boeiden me het meest. Ik ondervond er dat je pas met elkaar in discussie kunt gaan wanneer je voldoende kennis over het standpunt van de ander hebt opgebouwd. Vervolgens mag het wel eens botsen, maar de voorwaarde dat er kennis moet zijn alvorens het botst, is ontzettend belangrijk.”

Hoewel Illias Marraha het liefst in discussie ging op de middelbare school, blijft hij een groot liefhebber van de Bijbelverhalen die hij hoorde in de basisschool. „Verhalen zijn belangrijke om kinderen iets aan te leren”, zegt hij. „Ze dragen bij tot de identiteitsvorming. Dat was althans voor mij het geval. Thuis kreeg ik de islamitische verhalen te horen, op school de christelijke. Dat bleek een belangrijke meerwaarde in mijn persoonlijke ontwikkeling. Beide kanten van het verhaal maakten van mij de praktiserende moslim die ik vandaag ben. Daarom ben ik geen voorstander van een breed levensbeschouwelijk vak op school. Daarin ontbreekt het aan verhalen die de identiteit versterken. Het is belangrijk kinderen de tijd en de ruimte te geven om te werken aan hun levensbeschouwelijke identiteit.” (BG)

NAVJYOT GHUMAN • SIKH

'Ik groeide in twee religieuze culturen op en dat geeft me een positieve kijk'

De Sint-Leonarduskerk in Zoutleeuw is een van de decors van de jeugdijaren van Navjyot Ghuman. © Jozefien Van Huffel

Vier deuren heeft de Gouden Tempel in het Indiase Amritsar, de meest heilige plek van het sikhisme. „Ze symboliseren dat alle culturen er welkom zijn”, zegt Navjyot Ghuman (24) uit Zoutleeuw. „Kennismaken met een andere religie en die leren respecteren, ervaren we als positief. Ik ervaar als kind en jongere dat dat ook geldt voor het katholicisme. Op onze school was het bijvoorbeeld geen probleem dat jongens een patka, een voorloper van de turband, dragen en er zijn foto's uit mijn kleuter-tijd van mijn moeder en ik die mijn klas de rituelen uitleggen en van de kinderen die de gurdwara, ons gebedshuis, in Sint-Truiden bezoeken en er eten. Het is immers onze traditie dat iedereen altijd gratis eten krijgt in een gurdwara. Omgekeerd vond ik het fijn af en toe een eucharistieviering bij te wonen. Ik luisterde aandachtig naar de inzichten van de priester en had nooit het gevoel dat ik er niet bij hoorde. Eigenlijk zou ik nog wel eens binnen willen in de Sint-Leonarduskerk die we toen bezochten en die ondertussen is gerestaureerd.”

Navjyot Ghuman ging naar school aan het Sint-Leonardusinstituut en het Sint-Tarcisiusinstituut. Op zondag woonde ze in de gurdwara de school bij, waar ze Punjabi leerde schrijven, de taal van het heilige boek van het sikhisme, en harmonium en tabla, een soort trommel, spelen. „We kwamen en komen ook geregeld in andere gurdwara's of wonen elders processies bij. Evenzeer hebben mijn ouders echter katholieke vrienden.

Het opgroeien in twee religieuze culturen heeft me een positieve kijk op het leven gegeven”, zegt ze. „Het is ook een meerwaarde in mijn werk. Ik ben de eerste vrouwelijke sikh die apotheker werd in ons land en werk in het multiculturele Brussel. Elke religie heeft een visie op geneeskunde en geneesmiddelen en daar moet je rekening mee houden.”

„Van de godsdienstlessen onthoud ik vooral de gelijkenissen. Net als bij het sikhisme begint alles voor de katholieken bij het geloof in een God, gevolgd door de overtuiging dat iedere mens altijd menselijk moet worden behandeld”, vervolgt ze. „Wij geloven ook dat we altijd het goede moeten doen. Bijbelverhalen herinner ik me niet echt. Daarvoor is het wellicht al te lang geleden dat ik op de schoolbanken zat. Wel weet ik nog goed waar de katholieke feestdagen voor staan. Pinksteren bijvoorbeeld, met de apostelen die helemaal vastzaten en Christus die hen uit die verlamde toestand trok. Dat is een interessant verhaal.”

Of ze destijds meer dan haar klasgenoten bezig was met geloof? „Wellicht wel, maar ik onderging niet alle rituelen om tot de diepgelovige sikh te behoren”, zegt Ghuman. „Ik bid en ik probeer zo vaak mogelijk te lezen in ons heilige boek, maar van de vijf uiterlijke tekenen van het sikhisme draag ik enkel de kara, een stalen armband.” (JWH)